

Marta Barceló

Maria?

A la memòria de Maria Mesquida

Paraula de dramaturg 7

vic la cultura

- © dels textos: Marta Barceló
© de la fotografia de la portada: Biel Jordà
© d'aquesta edició: Conselleria d'Educació i Cultura
Direcció General de Cultura
© del disseny de la col·lecció: Xesca Comas

Assessorament lingüístic: Direcció General de Política Lingüística

Febrer 2011

Alfons el Magnànim 29
07004 Palma (Mallorca)

DL XXXXX

Imprès a Impremta Goya (Lloseta)

He tingut la sort de créixer envoltada de llibres i de persones amb ganes d'explicar històries. D'entre totes aquestes persones, la meua mare, una vertadera joglaressa contemporània, ha estat qui més m'ha acostat el passat, desgranant per a mi, amb la laboriositat de la formigueta, tots els mèrits i vergonyes dels nostres ancestres.

Sempre m'havien agradat aquestes històries familiars, però no va ser fins que, tocant els trenta, em vaig posar a recollir-les. Vaig fer una sèrie de entrevistes a familiars; anava amb una gravadora, talment una periodista, i enregistrava amb avidesa històries dels meus avantpassats que després transcrivia amb l'objectiu d'escriure una novel·la. I sí, en vaig escriure un grapat de pàgines, però aviat em vaig quedar bloquejada. El projecte va quedar amagat dins un calaix, juntament amb les cintes de les entrevistes que havia fet, les fotografies antigues que havia recollit, els arbres cronològics que havia confeccionat... I passaven els mesos, i els anys, i allà romania el projecte, dins el calaix. De tant en tant l'obria, en treia tot el material i l'estudiava. Intentava imaginar cap a on podia anar, què volia dir jo amb allò, però no me'n sortia: no sabia com acabar-ho. Fins que un dia, després de un grapat d'anys i un curs de dramaturgies fragmentàries impartit per en J. Sanchís Sinisterra, vaig pensar: què passaria si a tot això li donàs forma d'una obra de teatre?

M'hi vaig posar amb entusiasme. El primer que vaig fer, però, va ser abandonar la idea de fer sortir tots els meus avantpassats. Me'n vaig adonar que de qui volia parlar realment era de la meva padrina materna, na Maria Mesquida, una dona extraordinària a qui vaig poder conèixer bé, i que va morir amb la malaltia d'Alzheimer, després d'oblidar, un per un i de manera inexorable, tots els seus records.

El projecte, abans estancat, va començar a fluir. Em vaig marcar un repte: només hi hauria tres actrius. Tres generacions: padrina, filla i néta. Les escenes anaven sortint i l'obra de teatre anava agafant forma, una forma molt fragmentària i a vegades poc ortodoxa, però així és la memòria. Em vaig capbussar dins els meus propis records i dins els records d'infantesa dels meus familiars, tot i que durant el viatge em vaig permetre la llibertat de, en nom de la ficció, inventar-ne alguns episodis. I va néixer MARIA?

Aquesta obra parla de dues coses fonamentals: una és de la memòria. Com els records configuren la nostra identitat i ens marquen la nostra relació amb els altres. L'altra, i crec que en el fons és la més important, és l'amor intergeneracional. Els llaços entre pares i mares i fills i filles, que moltes vegades determinen el nostre comportament i ens marquen les nostres emocions. Un amor que, en aquesta obra, esdevé clau per sobreviure a una malaltia monstruosa que fa oblidar qui és un, i a qui estima.

A mi m'agrada pensar que “MARIA?” és, en realitat,
una història d'amor.

Marta Barceló

LINA (*directament al públic*): No sé on comença aquesta història. Voldria dir que s'enceta amb el meu naixement, a Palma, un dia d'agost, però diria una mentida. També mentiria si digués que va començar amb el naixement de ma mare, na Joana Femenias, a Manacor, fa quaranta-cinc anys. En realitat, va començar amb el naixement de la meva padrina, na Maria Mesquida, a Son Servera... o amb el de sa mare, na Joana Lliteras, o, fins i tot, podria remuntar-me a la primera de les meves avantpassades de qui he tengut notícia, de manera que... vos diré simplement que aquesta història va començar el dia en què vaig decidir escriure-la, perquè me vaig témer que la memòria és un regal. Un regal que ens permet acaramullar els records que ens defineixen i que fa que siguem qui som. Un regal que ens fan quan arribam, però que, moltes de vegades, ens prenen abans de partir.

(Una dona d'uns quaranta-cinc anys, na JOANA, i la seva filla de vint-i-tres, na LINA, seuen a una taula on hi ha una caixa plena de papers i coses. Van fent munts de papers i també en tiren a una bossa de fems que tenen oberta. L'ambient és de tristor continguda. Una cigarreta es consumeix a un cendrer.)

LINA: Aquest?

(Li passa un paper.)

JOANA (*el mira*): La contribució de la casa. Vaig cercar aquest paper mesos sencers.

(*Na JOANA el posa al munt dels papers que guardaran. Na LINA treu una foto de la caixa.*)

LINA: I aquesta dona?

(*Na JOANA agafa la foto i somriu.*)

JOANA: La teva repadrina.

LINA: La teva padrina Joana?

(*Na JOANA somriu assentint amb melangia.*)

JOANA: La padrina Joana.

LINA: La que te va dur a fer els forats de les orelles quan vares néixer?

JOANA: Sí. (*Sorpresa.*) Tens bona memòria.

(*Na LINA fa un gest vague amb les espatlles. Treu un altre paper i el mira.*)

LINA: Mira, una carta del conco Andreu.

(*Na JOANA la mira.*)

JOANA: Deu ser de quan estudiava a Barcelona. (*Mira el mata-segells.*) Sí que ho és. La hi tornarem. Li farà gràcia. I això?

(Na JOANA es refereix a un paper que na LINA llegeix.)

LINA: La garantia del televisor.

JOANA: Figura't, el televisor, que deu tenir set o vuit anys. *(Somriu, entenedrida.)* Ai, ma mareta.

LINA: Ho guardava tot.

JOANA: Sí. No li va agradar mai tirar cap paper. Ja ho saps...

JOANA/LINA *(recitant, com una dita)*: Qui no pensa en un demà, no sap què es fa.

(Na JOANA i na LINA somriuen.)

LINA: Què en fareu, de la casa?

JOANA: Tots estam d'acord a vendre-la.

LINA: Ja està decidit?

JOANA: Sí.

(Na LINA mira al voltant amb tristor. Després es torna a posar a la feina i treu un quadern d'espiral. Dins l'espiral hi ha una ploma antiga. Na LINA la treu.)

LINA: Mira on era la ploma!

(Na JOANA agafa la ploma amb una certa veneració.)

JOANA: Ja sabia jo que sortiria. *(Li treu el tap i obre el quadern per fer unes retxes.)* Encara escriu.

(Na LINA mira la pàgina per on na JOANA ha obert el quadern.)

LINA: Comptes. Mira, *peluquería*, 800. *Mercado*, 760.

JOANA: Mentre va conservar el cap clar, sempre va ser molt minuciosa. *(Na LINA gira fulls del quadern i, en un moment donat, s'atura i queda mirant una de les pàgines. Els ulls se li humitegen. Na JOANA, aliena, mira el rellotge. Bufa.)* Estic un poc saturada. Ens torbarem molt més del que pensàvem. No sé en què devia pensar quan vaig dir que jo me'n cuidaria, dels papers. Ja tornaré demà. Tu podràs venir a ajudar-me? *(Na JOANA mira na LINA, que continua mirant el quadern, sense fer cas de na JOANA.)* Ei. Què passa? *(Na LINA li dóna el quadern. Na JOANA llegeix.)* Me llamo María Mesquida. Vivo en la calle Bartolomé Pou número quince. Mis hijos se llaman Joana, Tià, Catalina, Andreu y Tonina. *(Tancant el quadern:)* Merda de vida.

(Na LINA passa el braç per les espatlles de na JOANA, en un gest protector.)

LINA: Me sap molt de greu no haver-hi estat més. Jo... no podia... era molt difícil. No he pogut.

(Na JOANA recupera el paper de mare i fa una besada a na LINA.)

JOANA: Tranquil·la, Lina. Ja s'ha acabat.

LINA: Tot ha estat tan trist, i tan llarg que... me costa molt recordar-la com era abans, saps? (*Trista.*)
Només la puc recordar sense memòria, sense reconèixer-me, sense reconèixer-se.

JOANA: Això és perquè és molt recent. Ja veuràs com amb el temps el que quedarà seran els moments bons.

(*Petita pausa.*)

LINA: Saps què m'agradava molt?

JOANA: Què?

LINA: Plegar llençols amb ella. No he entès mai com podia tenir aquella força. M'estirava i se m'enduïa!

JOANA (*riu*): És ben cert. Ho veus? Ja comences a recordar les coses bones.

LINA: Me puc quedar la ploma? És que... sempre l'he vista escriure amb aquesta ploma i... bé... m'agradaria...

(*Na JOANA mira la ploma uns segons i la dona a na LINA.*)

JOANA: No crec que els meus germans hi tenguin cap inconvenient. Guarda-la bé.

LINA (*somrient*): Gràcies.

(Na LINA guarda la ploma. Després agafa una foto antiga del munt de papers.)

LINA: Aquesta és ella, no és ver?

JOANA: Sí, en aquesta foto no devia tenir més de vint anys.

LINA: Era molt guapa.

(Apareix na MARIA, una dona d'una seixantena d'anys, amb un cove ple de llençols nets per plegar.)

MARIA: No, guapa no ho era. Era alegre, i per això agradava als joves. Simpàtica, riallera, sí, però guapa, no. Agafa d'aquí.

(Na MARIA dóna a na LINA les puntes d'un llençol i comencen a plegar-lo. Na LINA té posat d'adolescent, alguna cosa en la seva actitud o el seu vestuari denota que hem anat enrere en el temps, aproximadament cinc anys.)

LINA: Que sí, que jo he vist fotos de quan eres jove i trob que eres molt guapa.

MARIA: Què dius, dona? De cap manera! *(Referint-se al llençol.)* Estira més.

LINA: Que sí.

MARIA *(riu)*: Aquesta sí que m'és bona. Tu sí que ets guapa, Lina. Tu ets una perla fina. I ta mare, de jove, sense ser ben bé guapa, tenia un no-sé-què

que feia que els joves la rondassin com a mosques. Però ella va posar els ulls damunt ton pare... i no va voler sentir anomenar cap altre home. Ho va tenir ben clar. Caparruda com una somera, ha estat sempre. A mem si entre totes dues aconseguim ficar-li al cap que deixi de fumar.

LINA: Uf! Això serà difícil. Està ben enganxada.

MARIA: No queda bé, que una dona fumi.

LINA: Padrina, no siguis masclista.

MARIA: Que no sigui què? Estira bé!

LINA: Masclista! (*Na MARIA arrossega na LINA amb el llençol.*) Però, com pots tenir aquesta força?

MARIA: No sé què és això de masclista, però m'és igual.

LINA: Vol dir *machista*.

MARIA: Ah! Li pots dir com vulguis, però és així. Si al meu temps m'haguera presentat a ca nostra amb una cigarreta... uuuuh, mon pare! M'hauria reblanida.

LINA: No n'hi devia haver per a tant!

MARIA: Ves! Tu no ho pots entendre, però un temps tot era molt diferent. I als pobles se xerrava molt. Bastava que fessis no-res i ja eres en boca de tothom. No com ara. Això de sortir a festejar tots sols com fas tu amb el jove aquest tan estufat, d'això res.

LINA: El jove aquest nom Javi, i no és un estufat.

MARIA: Bé, com si nom Tòfol, és igual. Saps que havíem d'anar d'alerta!

LINA: I de tu, en xerraven?

MARIA: Déu me'n guard!

LINA: Segur que sí que xerraven de tu, perquè eres guapa!

MARIA: I da-li! Jo no ho era, guapa. Ja t'ho he dit.

LINA: El padrí no t'ho deia?

MARIA: No li agradava gaire tirar floretes. Abans de casar-nos, encara, però després... després tenia massa feina. Se n'anava de ca nostra quan encara no havia sortit el sol i tornava l'horabaixa, de tard. A Manacor n'hi havia dos més, de manescals, però ell era el millor. El venien a demanar de pertot. Sort que vàrem estalviar. Ell sempre ho deia: qui no pensa en un demà, no sap què es fa. I va tenir raó.

(Pausa.)

LINA: Padrina...

MARIA: Què?

LINA: Tu l'estimaves, el padrí?

MARIA: Quines preguntes que fas! En Jaume era molt bon home. Honrat, feiner, afectuós... Vaig topar bé amb ell.

LINA: Però, l'estimaves?

MARIA: Sí, dona. Per què m'ho demanes?

LINA: I tu com te'n vares sortir quan va morir? Tan jove, i amb cinc fills...

(Na MARIA queda pensativa uns moments. Entra na JOANA, amb algun detall de vestuari que denoti que duu dol. Fa de MARIA vídua. Na LINA i na MARIA deixen els llençols i s'arpleguen com dues dones de poble. Mentre es fa aquest diàleg, van recitant el credo en llatí.)

LINA (*dona de poble*): Mira-la, mira-la, pobreta.

MARIA (*dona de poble*): No sé com encara té forces.

LINA: I ara què farà?

MARIA: No ho sé, amb cinc fills. Quina desgràcia, senyor!

LINA: El manescal no era pobre, així mateix.

MARIA: No, pobre no, que guanyava els seus bons doblers.

LINA: Va topar bé, na Maria. I mira que, a ca seva, no anaven gens sobrats.

MARIA: A mi me varen dir que a sa mare la va surar una cabra.

LINA: Què vols dir, una cabra?

MARIA: Així, tal com sona! Deien que quan la cabra sentia la nina que plorava, tot d'una hi anava. La nina s'hi amorrava i au, a mamar!

LINA: Mare de Déu!

MARIA: I ara, amb son pare malalt...

LINA: Ai, sí, pobre home. Ha perdut el capet. No, no la podran ajudar, a na Maria.

MARIA: I cinc boques... són moltes de boques.

LINA: I els vol donar estudis a tots...

MARIA: Saps si quedarà a Manacor?

LINA: No ha dit res. Jo supòs que sí. On ha d'anar?

MARIA: Quina desgràcia!

LINA: Saps que són de dolents, els cotxes!

MARIA: Però qui s'havia d'imaginar que pegarien al tren, marededeueta?

LINA: No la puc mirar. Me fa feredat, pobreta.

MARIA: No crec que ho tregui. Fa mal dir-ho, però no crec que ho tregui.

JOANA (MARIA *vídua*): Nins, cara ben alta i fora plorar. Anirem a viure a Palma.

MARIA (*present*): Mira, Lina, quan el padrí Jaume va morir, ta mare, que és la major, tenia deu anys, i na Tonina, la petita, sis mesos. No me demanis com ho vaig fer, no ho sé, però no podia triar. Només hi havia una sortida, i era cap endavant.

(Durant el parlament que ve a continuació, na LINA agafarà una llibreta on anirà apuntant coses.)

JOANA: El dia que va morir, mon pare va anar a missa primera. Després va tornar a berenar a ca nostra, i tot d'una el va venir a cercar en Toni de s'Hort, que aquells dies li feia de xofer per fer les visites. Era temps de vacunar els animals, i mon pare feia feina tot lo dia. El meu germà, el conco Andreu, sempre els acompanyava perquè li agradaven els animals, però aquell dia ma mare no el va deixar partir.

MARIA: Avui el nin s'ha adormit i no ha berenat. Avui no ve.

JOANA: I n'Andreuet, que hi volia anar, plora qui plora, se ficà dins el cotxe. En Toni de s'Hort intercedia per ell: «Al primer hort que anem ja li donaran berenar, dona. Deixa'l venir.» Però ma mare va treure n'Andreu del cotxe.

MARIA: Avui queda. Ja vendrà demà.

JOANA: En veure-la tan resolta, mon pare li va fer una carícia a la galta, amb aquella mitja rialla que sempre feia, i va partir sense n'Andreu. Jo jugava per defora, quan al cap de dues hores compareix el cosí de Sos Ferrers. Venia pel camí, i abans d'arribar me mira, esclata a plorar, i se'n torna. Dos minuts més tard torna a comparèixer: «On és ta mare?» «Dedins», vaig dir jo. Ell va entrar i, just després, vaig sentir ma mare que cridava. Vaig entrar dins la casa i vaig sentir com el cosí deia qualque cosa d'un accident.

MARIA: Però on és? On l'han duit?

JOANA: A l'hospital, a l'hospital, deia el cosí.

MARIA: És viu o és mort?

JOANA: I el cosí que no deia res.

MARIA (*espantada*): Digues-m'ho! És viu o mort?

JOANA: I el cosí va abaixar la mirada. Plorava.

MARIA: És mort! M'han mort en Jaume!

JOANA: Has de ser forta, Maria.

MARIA: Tomeu, du'm a l'hospital.

JOANA: No te convé, Maria. És millor que no el vegis.

MARIA: Du'm amb ell, te dic! Du'm amb ell! El vull veure!

JOANA: «Idò no res», li va dir en Tomeu, quan la va veure tan resolta, «puja al cotxe». I va començar a fer voltes pel poble, i voltes, i voltes... I després d'una hora de fer voltes, la va tornar a deixar a ca seva.

MARIA: Hauria mort en Tomeu per no haver-me duit a veure en Jaume a l'hospital, l'hauria mort en aquell moment, però passat el temps vaig entendre que me va fer el favor més gran que me podia fer, perquè sempre he pogut recordar en Jaume amb aquella mitja rialleta de quan partia, i de l'altra manera sempre hauria tengut la imatge del cap destrossat.

LINA: Quina edat tenies tu?

JOANA: Deu anys. Per què t'interessa tot això? Per què ho apuntes?

(Na LINA fa un gest imprecís amb les espatlles.)

(Na MARIA agafa el cove amb els llençols plegats i es dirigeix a qualche lloc. A mig camí, s'atura, indecisa. Mira al seu voltant. Té un petit moment de desorientació, moment que es pot ressaltar amb un so breu. Na LINA, que s'ha acomodada a una cadira amb un paper, li parla des d'allà.)

LINA: Un color.

MARIA: Un color, què?

LINA: El teu color preferit.

(Na MARIA deixa el cove, agafa una bufanda que té a mig fer, amb les agulles, i s'acomoda amb na LINA. Ambient distès. Na MARIA teixeix la bufanda durant tota la conversa.)

MARIA: Vermell.

LINA: Un dia de la setmana.

MARIA: Dissabte.

LINA: Una pedra preciosa.

MARIA: Una perla fina.

LINA: Això no és una pedra preciosa.

MARIA: Idò un robí.

LINA: Un país.

MARIA: Son Servera.

LINA: Padrina, Son Servera no és un país.

MARIA: Idò... Itàlia.

LINA: Això sí. Un plat.

MARIA: Arròs de peix.

LINA: Mmmm! Si pot ser, fet teu. Una pel·lícula.

MARIA: *El último cuplé.*

LINA: Beeh!

MARIA: És que na Sara Montiel té un *porte!*

(L'altre costat de l'escenari s'il·lumina i veim na JOANA, amb una bufanda inacabada a les mans del mateix color que la que està teixint na MARIA. Na JOANA observa la bufanda. No hi ha interacció.)

LINA: Un animal.

MARIA: Una somereta.

LINA: Una cançó.

MARIA: *Él vino en un barco... de nombre extranjero...*

Què se diu aquesta...?

LINA (*amb ironia*): Uf! Quina cançó més moderna!

MARIA: I què vols? Tu m'has vist?

LINA: Un actor.

MARIA: Aquell tan ben plantat... en Gary Grant.

LINA: No està malament. Una actriu.

MARIA: Na Sara Montiel, ja ho he dit. Quin *porte!*

LINA: Una beguda.

MARIA: Aigua.

LINA (*assenyalant-se a ella mateixa, amb polissoneria*):

El nom de la teva néta preferida.

(Na MARIA riu i, quan és a punt de contestar, s'adona que no en recorda el nom. Na JOANA comença, lentament, a desfer la bufanda. Efecte sonor de desorientació.)

LINA (*juganera*): Padrina! El nom de la teva néta preferida!

(Na MARIA la mira, impotent. Na LINA se n'adona.)

MARIA (*desconcertada*): Ara no me surt.

(Na JOANA deixa de desfer la bufanda i va cap a na Maria. Hi ha un bot temporal d'una vintena d'anys cap enrere.)

JOANA (*JOANA jove, tocant-se la panxa*): Lina. Si és nina li posarem Lina, i si és nin, Tomeu.

MARIA (*MARIA madura*): Lina? Com que Lina?

JOANA: Catalina, però li direm Lina. No t'agrada?

MARIA: Però si toca fer el nom de la teva sogra!

JOANA: Ma mare, la meva sogra nom Pixeris.

MARIA: Ja ho sé que no és un nom agraït, pobra dona, però és el que li varen posar.

JOANA: No deus voler que li posi Pixeris a la teva néta.

MARIA: Joana, la tradició és la tradició.

JOANA: Són altres temps, ma mare.

MARIA: I la teva sogra, què hi troba?

JOANA: Encara no ho sap.

MARIA: Vés alerta que no tengueu un disgust.

JOANA: De cap manera li posaré Pixeris a una filla meva.

MARIA: I el teu home, què hi diu?

JOANA: El mateix que jo. Si és nina, serà Lina.

MARIA: Lina... (*Bot temporal cap endavant. Alterada, al telèfon:*) Lina, hi és ta mare?

LINA (*al telèfon*): Sí, un segon. Passa res, padrina?

MARIA: Digues a ta mare que s'hi posi, per favor.

LINA: Ara mateix. (*Passa el telèfon a na JOANA.*) És la padrina, està molt nerviosa.

(Na JOANA agafa el telèfon.)

JOANA: Sí?

MARIA: Joana?

JOANA: Hola, ma mare. Què passa?

MARIA: M'han entrat!

JOANA: Què dius?

MARIA: M'han robat els doblers!

JOANA: Quins doblers?

MARIA: Ahir vaig treure doblers de la cartilla per pagar el televisor nou que m'havien de dur avui, i els m'han robat.

JOANA: Què vols dir, que els t'han robat?

MARIA: No hi són!

JOANA: Però, com ha estat?

MARIA: No ho sé, me deuen haver entrat.

JOANA: El pany està forçat?

MARIA: No.

JOANA: I el de la terrassa?

MARIA: Tampoc.

JOANA: Te falta res més a la casa?

MARIA: Crec que no. La cobrateria de plata hi és.

JOANA: Això és que els has amagat.

MARIA: Sempre guard els doblers al calaix del comodí, i no hi són. Llevat que el polissó de n'Andreu els hagi amagat.

JOANA: Ma mare, n'Andreu fa una bona partida d'anys que ja no fa bromes pesades. I una com aquesta no la te faria. Ja t'han duit el televisor?

MARIA: Encara no. Han de venir d'aquí a una hora.

JOANA: Bé, ara vénc. Posa't tranquil·la, perquè segur que els trobarem. Els deus haver amagat a un altre lloc.

MARIA: Sempre els guard allà mateix.

JOANA: Bé, ara vénc i t'ajudaré a cercar. Tu vés mirant per tot allà on creguis que els podries haver posat.

(Na JOANA es planta davant na MARIA, que mira desconcertada uns bitllets de banc cremats que té a les mans.)

MARIA: No ho entenc. No sé què feien dins el forn. Jo no els hi he posat.

JOANA: Ma mare, jo sí que no els hi he posat.

MARIA: No ho entenc. A mem si ha estat n'Andreu.

JOANA: No ha estat n'Andreu.

MARIA: Idò no sé en què devia pensar.

(Na MARIA examina els bitllets cremats.)

MARIA: I no se'n pot aprofitar cap bocí?

(Na JOANA fa que no amb el cap.)

MARIA: Això és cosa de n'Andreu.

JOANA: Però què t'ha pegat, ara amb n'Andreu?

MARIA: Perquè és un bromista, ja ho saps.

JOANA: Ho era, ma mare, ho era. Ja en fa d'anys, d'això. Fa molts d'anys.

(Sona una música dels anys seixanta. Entra na LINA —JOANA jove— ballant amb una ràdio dels anys seixanta.)

LINA (JOANA jove): Andreu!

(Na LINA mira a una banda i a l'altra.)

LINA: Andreu! Ja he trobat la ràdio. Per què la vols?

JOANA (MARIA madura): Joana, no peguis aquests crits.

LINA: Has vist n'Andreu?

JOANA: Fa estona que no veig el polissó del teu germà. Per què el cerques?

LINA: No... per res.

JOANA: Què fas amb la ràdio?

LINA: No res... Escoltava música.

JOANA: No en deveu pensar qualcuna, eh?

LINA: No, ma mare. Per què ho dius?

JOANA: Joana, tu ets molt bona al·lota. No te desbaratis amb n'Andreu.

LINA: No passis pena.

MARIA (present): Que no passàs pena, me va dir, amb aquells ulls tan innocents! I jo la vaig creure, com una beneita.

JOANA (present): Només va ser aquella. Normalment n'Andreu s'estimava més fer les bromes en solitari.

LINA (present): Però què vàreu fer?

JOANA: Tu te'n recordes bé, ma mare?

MARIA: Ves si me'n record! No la podré oblidar mai, aquesta.

LINA: Contau-m'ho!

(La música dels anys seixanta continua.)

JOANA: Una temporada li va pegar per experimentar amb les ones hertzianes.

MARIA: Jo li havia demanat que aquella setmana vigilàs els picapedrers que me feien obra a Cala Millor.

JOANA: N' Andreu va dur un transistor i se va posar allà amb els picapedrers. I de cop, la música que emetia la ràdio se va aturar.

RÀDIO DELS ANYS SEIXANTA *(veu en off)*: *Interrumpimos nuestra emisión para informar que un vendaval ha causado graves destrozos en la ciudad de Barcelona. Este vendaval sigue ahora su camino cruzando el Mediterráneo, en dirección a la isla de Mallorca, aunque es posible que desvíe su curso. Seguiremos informando.*

(Torna a sonar la música de la ràdio.)

MARIA: Els picapedrers no en varen fer gaire cas, i el polissó de n' Andreu va fer veure que tampoc.

LINA *(a na Joana)*: Eres tu?

JOANA *(riu)*: Jo, jo. N' Andreu m'ho havia escrit tot a un paper.

LINA: No ho entenc. Per què no va fer ell de locutor?

JOANA: Perquè tothom sabia que era un bromista, i si els picapedrers no l'haguessin vist allà amb ells s'ho haurien ensumat.

MARIA: No en pensava cap de bona.

JOANA: Al cap d'una mitja hora, tornam a aturar la música.

RÀDIO DELS ANYS SEIXANTA (*veu en off*): *El vendaval está acercándose a Mallorca. Rogamos que se tomen las debidas precauciones, recojan cualquier objeto que pueda haber en los tejados y patios, vayan a buscar a los niños a las escuelas, no toquen ningún cable eléctrico. Es uno de los vientos más fuertes que han llegado a la isla en los últimos doscientos años y por su velocidad ya entra en la categoría de huracán. Está tomando la dirección este, hacia la población de Manacor.*

MARIA: «Uep, i això s'acosta...»

JOANA: ...varen dir els picapedrers.

MARIA: «No, i pareix ben fort.»

LINA (*fent espants*): Mamà! Això vàreu fer?

JOANA: I encara no he acabat. Mitja hora després...

RÀDIO DELS ANYS SEIXANTA (*veu en off*): *Advertimos a toda la población que el huracán ya ha llegado a Manacor y ha causado destrozos importantísimos a su paso, entre los cuales se hallan numerosos árboles arrancados de raíz, tejados de casas y muerte de cientos de cabezas de ganado.*

MARIA: Aquí els picapedrers se varen espantar i varen dir:

JOANA: «Anem.» N' Andreu no va ser a temps d'aturar-los. Quan va reaccionar, aquells ja s'havien ficat dins el cotxe i havien partit.

MARIA: I aquí va ser on la broma li va fugir de les mans.

JOANA: Els picapedrers varen passar per una benzinera, els criden la nova, i ja me tens tots els operaris guardant la cinquantena de bidons que tenien defora.

MARIA: Arriben a Son Servera i en un instant varen fer córrer la notícia pel poble. Tothom va anar a cercar els al·lots de l'escola, tot se va paralitzar, tothom se va tancar dins les cases, portes barrades, resant parenostres.

LINA: Que bèsties!

JOANA: I passava el temps, i l'huracà no arribava. Fins que la Guàrdia Civil de Son Servera va decidir telefonar a la Guàrdia Civil de Manacor, per si en sabien res, de l'huracà.

MARIA: Quin huracà?

JOANA: Què vol dir, quin huracà? El que ha passat per Manacor, que ha arrabassat tants d'arbres i teulades...

MARIA: Escolti, no sé qui els deu haver dit això, però aquí, a Manacor, no hi ha passat cap huracà.

JOANA: N'estan segurs?

MARIA: Miri, sí. Més aviat me pareix a mi que qualcú els ha pres el pèl.

JOANA: Aquells no sabien on posar-se, d'empegueïts.

LINA: I varen arribar a esbrinar que havia estat una broma del conco Andreu?

JOANA: Ves! No ho varen poder provar, però el varen avisar que no anàs per Son Servera durant una bona temporada. L'haurien reblanit!

LINA: I a tu te va confessar que havia estat ell?

MARIA: No importava que m'ho digués. Vaig reconèixer tot d'una l'estil del pocavergonya del meu fill. Vaig agafar una enrabiada!

LINA: No m'estranya. Pel que deis, va posar tot el poble de Son Servera en estat d'emergència.

MARIA: Això va estar molt mal fet, però hi va haver una cosa pitjor.

LINA: Quina?

MARIA: Va fer perdre un dia de feina als picapedrers!
Això no li ho vaig perdonar!

JOANA: D'això sí que te'n recordes, eh?

MARIA: Massa bé!

LINA: És una història molt bona.

JOANA: Ja ho crec. Aquest germà meu... era tot un element. Sort que s'ha compost.

LINA: I què és que feien els picapedrers?

JOANA: Què feien?

LINA: Sí, quines obres feien?

(Na MARIA i na LINA es transformen en dones de poble.)

MARIA (*dona de poble*): Apartaments, m'han dit que fa na Maria, als dos solars que té.

LINA (*dona de poble*): Apartaments?

MARIA: Idò! Quatre apartaments, vol fer!

LINA: O ha perdut el senderi?

MARIA: Jo ho trob! En Gaspar la va trobar per Palma, que encaçava notaris, arquitectes, permisos... i jo què sé qui més.

LINA: I a qui els vol vendre?

MARIA: No sé si els vol vendre o llogar.

LINA: I a qui?

MARIA: I jo què sé... Als estrangers, diuen.

LINA: Als estrangers, Mare de Déu!

MARIA: En Gaspar diu que na Maria li ha assegurat que això del turisme va de bon de veres.

LINA: I ella com ho sap?

MARIA: S'ho imagina!

LINA: Ai, si s'equivoca!

MARIA: Ai, sí! Perquè m'han dit que hi posa tots els doblers que li queden!

LINA: Idò a mi, saps què m'han dit?

MARIA: Què ha estat?

LINA: Que els estius vol obrir una botiga de *souvenirs* a Cala Millor!

MARIA (*espantada*): I què dius?

LINA: Això he sentit.

MARIA: I els nins?

JOANA (*MARIA vídua*): Els meus fills tendran estudis encara que sigui la darrera cosa que faci.

(Tornam al present, na LINA apunta.)

MARIA (*present*): I així ho vaig fer. Feina, feina i més feina.

JOANA (*present*): I coratge.

MARIA: I què havia de fer? Nina, quina dèria d'apuntar-ho tot que t'ha pegat.

LINA: És que tot això me servirà... per a un treball de la universitat.

(Na MARIA mira el rellotge.)

MARIA: I és ben tard! Voleu quedar a sopar? Vos puc fer qualche cosa. Tenc pa, formatge, tenc ous, puc fer una truita...

(Na LINA i na JOANA es miren sorpreses. Potser es pot tornar a sentir l'efecte sonor de la desorientació.)

JOANA: Ja hem sopat.

MARIA: Heu vengut sopades?

JOANA: Hem sopat aquí, amb tu.

MARIA (*astorada*): Amb jo?

JOANA: Sí.

MARIA: Jo també he menjat?

JOANA: Sí.

MARIA: I què he menjat?

JOANA: Pa amb oli.

MARIA: Vols dir?

JOANA: Sí.

MARIA: Mirau, no me'n record! Amb formatge?

JOANA: No, amb cuixot.

MARIA: I com així no me'n record?

(Na JOANA no sap què dir.)

MARIA: Crec que perd el capet.

(Na LINA i na MARIA pleguen un llençol. Na JOANA entrarà en qualque moment de l'escena, abans de la seva primera intervenció. Na LINA fa un badall. Com que té les dues mans al llençol no pot tapar-se la boca i retira lleugerament la cara.)

LINA: Perdó.

MARIA: Badall mai ment, o té son, o talent, o mal d' enamorament, o de l'amor no està segura, o té bony o gorradura...

LINA: ...o pateix un gran turment.

MARIA: I la saps!

LINA: A la força! La me repeteixes cada vegada que faig un badall.

(*Na MARIA arrossega na LINA amb el llençol.*)

MARIA: Però estira, reina. Estira!

LINA: Com pots tenir aquesta força?

MARIA: I aquesta? *Maria del alma mía, plumacho de mi sombrero...*

LINA: *...vale más un mallorquín que un ricacho forastero.*

MARIA: També la saps! I no la t'havia dit mai!

LINA: Qualque vegada, padrina. Qualque vegada.

MARIA: Saps qui la me deia sempre, aquesta?

LINA (*amb paciència*): El teu conco Jeroni.

MARIA: Ai, sí, que en pau descansi. Si l'haguessis sentit cantar...! Embadalia els ocells!

JOANA: El gran tenor Jeroni Lliteres... Ell sí que va néixer a una època equivocada.

LINA: Per què ho dius?

JOANA (*a na MARIA, burleta*): Digues-l'hi tu, ma mare. Ja té edat de saber-ho.

MARIA: Perquè... bé... era... massa modern.

JOANA (*confidencialment*): Era homosexual.

MARIA: Homosexual? No, això no. Era... (*Li costa dir la paraula.*) Era marieta.

JOANA: Avui en dia se diu homosexual.

MARIA: Marieta, marieta, era. I ben conegut. A Palma n'hi havia un que li deien en Colau *Marieta*, i després venia ell.

LINA: Me vols dir que un germà de la meva repadrina va ser el segon marieta més famós de Palma?

JOANA: Idò! Què te pareix?

LINA: Tu saps com en presumiré, jo, d'això?

MARIA: Déu ens en guard! Com si fos una cosa per bravejar-ne.

LINA: I tant que sí! Tenc un avantpassat il·lustre! Un pioner!

MARIA: Sí que era il·lustre. Va fer concerts per Amèrica.

JOANA: Qualcun...

MARIA: Ell me va regalar la ploma. Se va presentar un dia a ca nostra i va dir: duc un regal per a na Maria. I era la ploma.

JOANA: Sí que ha sortit bona, aquesta ploma. Encara escriu.

MARIA: Me pareix que encara el veig... amb el seu bigotet... Sempre anava ben endiumenjat... amb aquella olor de colònia... i me deia... Sabeu què me deia? Ara vos ho diré: *Maria del alma mía, plumacho de mi sombrero, vale más un mallorquín...*

LINA/JOANA: *...que un ricacho forastero.*

MARIA: Això mateix. Mirau! Jo, de totes aquestes dites i coses de l'antigor, me'n record la mar de bé. I en canvi, d'altres coses... altres coses me fugen del cap i no sé on anar-les a cercar.

(Na LINA es queda el llençol; na MARIA, la foto de la padrina JOANA. La mira. Treu la ploma i escriu qualche cosa a la foto. Entra na JOANA. Mira la foto per damunt l'espatlla de na MARIA i somriu.)

JOANA: La padrina Joana.

MARIA: Ma mareta.

JOANA: Quina pena no arribar a conèixer-la.

MARIA: Estava tan contenta quan vares néixer...! Tan orgullosa que la primera néta que tenia li fes el nom!

JOANA: Però me vàreu posar Joana per l'altra padrina.

MARIA: Que era el que tocava: la primera nina, el nom de la padrina paterna. Però quan ma mare va sebre que la meva sogra també nomia Joana....! Quina alegria se'n va dur!

JOANA: Sí?

MARIA: Oh! Va fer una festa. Però poc li va durar, pobreta. Te va dur a fer els forats de les orelles i un parell de mesos més tard... *(Sospira.)* Ai, Déu meu, quina vida!

(Na JOANA es fixa que hi ha unes paraules escrites damunt la foto.)

JOANA: Què hi has escrit?

MARIA *(evasiva)*: No res.

JOANA *(llegeix)*: Joana Lliteras, *mi madre*.

MARIA *(com excusant-se)*: Me sabia molt de greu no recordar-ho.

(Na MARIA es mira al mirall. Amb les mans es repassa les formes de la cara, els ulls, el nas, la boca, com qui es vol reconèixer. Darrere ella, el llum descobreix

na JOANA que la mira. Na JOANA marca un número al telèfon.)

JOANA (*al telèfon*): Andreu, ens hem de reunir tots. Ja tenim el resultat de les proves. (...) Sí, ho és. És Alzheimer.

(Na MARIA s'asseu a taula. Té el quadern i la ploma que na LINA troba a la primera escena. Na MARIA treu el tap de la ploma i escriu.)

MARIA: *Me llamo Maria Mesquida Lliteras. Vivo en la calle Bartolomé Pou. Mis hijos se llaman... (Pensa uns segons. Efecte sonor.) Joana... Tià... Catalina... (S'atura a pensar una altra vegada. Efecte sonor.) Andreu y... y... (Efecte sonor. S'atura. No recorda el nom. Torna enrere.) Tomeu, Maria, Joana, Llorenç y... (Obre el calaix de la taula i treu el llibre de família. Passa les pàgines una per una.) Juana, Sebastián, Catalina, Andrés... Antonia. (Escriu.) Tonina. (Llegeix.) Joana, Tià, Catalina, Andreu i Tonina. (Repeteix, com si s'aprengué la lliçó.) Joana, Tià, Catalina, Andreu i Tonina. Joana, Tià, Catalina, Andreu i Tonina. (S'aixeca i camina, sempre recitant els noms, com un mantra.) Joana, Tià, Catalina, Andreu i Tonina. Joana, Tià, Catalina, Andreu i Tonina. Joana, Tià, Catalina, Andreu i Tonina.*

(Na JOANA, amb una maleta antiga a la mà, va a cercar na MARIA.)

JOANA: Vine amb jo, ma mare. Vindràs a passar una temporada a ca nostra.

(L'agafa pel braç i totes dues surten.)

(Na LINA parla per telèfon. Durant la conversa, na JOANA i na MARIA tornen a entrar i s'asseuen devora ella. Na MARIA sembla un poc absent. Teixeix una bufanda de llana —sempre del mateix color.)

LINA: Amb els teus amics? I jo, què? (...) Demà... no sé si me va bé a mi. Bé, ja miraré d'arreglar-ho. Però me cridaràs? Home, crida'm. (...) On? (...) No, jo, per venir i que no me facis ni cas com l'altre dia, pas. (...) No, me vares deixar tirada. (...) No ho sé. (...) Bé, idò res. Crida'm si vols, i si no, no me cridis. Adéu.

(Na LINA penja, malhumorada.)

JOANA: Què ha estat?

LINA: No sé què faig amb aquest.

JOANA: Perdre el temps. Aquest Javi és un presumit. No li basta el carrer per a ell tot sol.

LINA *(amb reprovació)*: Mamà!

JOANA: Perdona per donar la meva opinió.

LINA: Me té tot lo dia pendent d'ell. Ara me diu que sí, ara que no.

JOANA: I tu, com una beneita, darrere darrere.

LINA: Ets ma mare, se suposa que m'hauries de consolar.

JOANA: Som ta mare, se suposa que t'hauria d'aconcellar.

LINA: Ja sé que en Javi és... especial, però...

JOANA: Especial? És una sangonera emocional, Lina.

LINA: No, tu no ho entens, ell m'estima...

JOANA: Tens raó, no entenc com una filla meva se deixa prendre el pèl d'aquesta manera. Vés alerta, Lina, escolta ta mare.

LINA: Ah, vaja, m'ho diu una experta en relacions.

(Es fa un silenci tens. Na LINA se'n penet immediatament.)

LINA: Perdona, no volia dir això.

MARIA: És un estufat.

(Na LINA i na JOANA callen i miren na MARIA.)

MARIA: «Una figa a sa figuera, mai ha fet nosa a ningú, i jo, es estufats com tu, els decant amb sa granera.»

LINA: I ara?

JOANA *(amb una certa ironia)*: Saviesa popular.

MARIA: Jo tenia un pretendent. En Sebastià Morey. Me festejava, però sempre arribava el darrer.

LINA (*sense entendre res*): Eh?

JOANA (*a na LINA*): A Son Servera, els pretendents anaven a cercar les al·lotes a ca seva el dia de festeig.

LINA: El dia de festeig?

JOANA: Sí, sí, així com ho sents. Saps que han canviat, les coses. Abans les parelles que festejaven se dedicaven a passejar amunt i avall pel carrer Major.

MARIA: Les mares ens vigilaven des de la finestra.

LINA (*amb ironia*): Que divertit festejar així!

JOANA: Pots donar gràcies d'haver nascut ara.

LINA: I què va passar amb aquest pretendent, padrina?

MARIA: En Sebastià sempre arribava el darrer, quan ja tots els enamorats havien recollit les al·lotes. Se volia fer el desmenjat, o jo no sé què. I un dia li vaig dir: escolta, trob que hauries d'arribar com els altres, no sé per què has de ser sempre el darrer.

LINA: I què te va dir?

JOANA: Aquell pardal no li va fer cas.

MARIA: Li ho vaig dir dues vegades, no més. I a la tercera, quan va tornar a arribar el darrer, entra a ca nostra i diu «ave Maria», i jo li enfloc: ave Maria. Tu véns? Idò jo me'n vaig.

JOANA: I el va plantar.

MARIA: No, i era una pena, perquè... m'agradava aquest, m'agradava... però... nina, val més tot sol que mal acompanyat.

(Na JOANA mira na LINA amb intenció.)

LINA: No és el mateix. En Javi no passa de jo.

JOANA: Ah, no?

LINA: No.

(Na JOANA torna a mirar na LINA amb intenció.)

LINA: Que no!

JOANA: Jo no dic res.

(Petita pausa. Na MARIA mira damunt la taula i en terra.)

MARIA: Jo no tenia una ploma?

JOANA: Sí.

MARIA: I on és?

JOANA: Ara que ho dius, d'ençà que ets aquí, no l'he vista. Per què la vols?

MARIA: Per escriure una carta al conco Jeroni. Per ventura la tenc a l'habitació.

(Na JOANA i na LINA es miren. Na MARIA s'aixeca i fa unes passes cap a un cantó. S'atura.)

MARIA: On tenc l'habitació?

(Na LINA s'aixeca.)

LINA: Jo cercaré la ploma, padrina. Seu.

(Na MARIA torna a asseure's. Na LINA surt.)

MARIA: Fa temps que no escriu, el conco Jeroni. Deu anar despistat, no deu sebre on ha d'enviar les cartes.

JOANA: Ma mare, el conco Jeroni...

MARIA: Deu anar despistat, no ho creus?

JOANA: Sí, deu anar despistat.

(Na JOANA s'aixeca, dissimulant una tristor molt fonda.)

JOANA: Me'n vaig a veure si na Lina ha trobat la ploma.

(Na JOANA surt cap a la mateixa direcció per on ha sortit na LINA. Des d'enfora, pega una mirada a na MARIA, que ha tornat a agafar les agulles de fer calça.)

(Na MARIA, adormida a la butaca, es desperta de sobte. Es troba tota sola, mira a una banda i a l'altra. Mira la butaca sense reconèixer-la. S'ha de veure clarament que està completament desorientada. D'alguna manera es veuen na JOANA i na LINA, però

no clarament. L'escena ha de tenir un aire fantasmal o oníric. La intenció és que na JOANA i na LINA es vegin difuses, com si fos una metàfora del fet que na MARIA cada vegada les reconeix menys.)

JOANA: Què tens?

MARIA: On som?

JOANA. Ets a ca nostra, ma mare.

MARIA: Ma mare? Qui ets, tu?

JOANA: Na Joana, la teva filla gran.

LINA: Padrina!

MARIA: I tu qui ets?

LINA: La teva néta, na Lina.

MARIA: No vos conec! Me'n vull anar a ca nostra!

JOANA: Això és ca teva. Has vengut a viure aquí perquè te puguem cuidar.

MARIA: No he de menester que me cuidin. Me'n vull anar a ca nostra!

JOANA: Posa't tranquil·la, ma mareta.

MARIA: No estic tranquil·la. No sé on som. No sé qui sou. Què me voleu fer?

LINA: Res de dolent, padrina.

MARIA: Me'n vull anar! Me'n vull anar d'aquí! On és la porta?

(Na MARIA cerca la porta desesperadament. Na JOANA agafa na MARIA.)

JOANA: Ma mare, mira'm. Mira'm, per favor.

(Na MARIA la mira.)

JOANA: Som na Joana. Me coneixes? Som la teva filla gran. Na Joana. Mira'm bé.

(Na MARIA mira na JOANA. Potser li toca la cara.)

MARIA: Na Joaneta?

JOANA: Sí.

MARIA: Però na Joaneta és molt petita.

JOANA: Ja no. Han passat els anys i he crescut.

MARIA: Tu ets na Joaneta nostra?

JOANA: Sí.

MARIA: Perdona'm, filla meva. Perdona'm.

JOANA: De què t'he de perdonar?

MARIA: Perdona'm, Joaneta.

(Entra na LINA —MARIA jove— amb un nadó als braços. Na JOANA —padrina JOANA— agafa l'infant, molt commoguda, i l'examina. Na LINA, en canvi, està mustia, desanimada, fins i tot un poc absent. La seva falta d'alegria s'evidencia encara més pel contrast.)

JOANA (*padrina JOANA*): Maria, na Joaneta té els ulls talment els meus.

LINA (*MARIA jove*): Vos fa el nom, en qualque cosa s'ha de veure.

JOANA: Me fa ben contenta que la teva sogra també nomi Joana. Així aquest cel de nina pot dur el meu nom... Mira quin nassarí.

LINA: Sí.

JOANA: Ai! És la nina més garrida de tot Manacor! (*Al nadó:*) A que sí, Joaneta, el tresor de la padrina Joana? Ets una perla fina! I mira-te-la, com me mira. Està ben deixondida! Fes-li una rialla a la padrina, estimadona.

LINA: Encara és massa petita, ma mare.

JOANA: Això ho dius tu. Aquesta nina ja fa unes bones rialles. (*A na JOANETA:*) A que sí, tu, reina, que ja rius?

(L'emoció de na JOANA —padrina JOANA— contrasta amb la fredor de na LINA —MARIA jove.)

JOANA: Com te trobes? Has de menester res?

LINA: No, gràcies, ma mare. Estic bé.

JOANA: No facis esforços, eh? T'has d'acabar de recuperar.

LINA: No en faig.

JOANA: Quin temps fa que ha menjat?

LINA: Li acab de donar el pit.

JOANA: Per això està tan conformada, petitona meva.

Idò ara aprofitaré i duré na Joaneta que li facin els forats de les orelles i li posin les arracades.

LINA: D'acord.

JOANA (*al nadó*): Digues adéu a ta mare. Digues: adéu, ma mare, me'n vaig amb la padrina Joana que me posin unes arracades d'or a les orelletes!

(Na LINA fa un somris forçat. Na JOANA fa un gest d'impaciència i de severitat.)

JOANA: Maria!

LINA: Què?

JOANA: Ja està bé, no ho trobes?

(Na LINA abaixa el cap, incòmoda.)

JOANA (*severa*): És una nina preciosa. Espavilada, garrida, simpàtica, sana. Què més vols?

(Na LINA esclata a plorar.)

LINA: Jo volia un nin.

MARIA (*repeteix, com a fuita*): Jo volia un nin.

LINA: Un nin!

MARIA: Un nin! Perdona'm, Joana.

JOANA (*present*): Ma mare, han passat molts d'anys.
Això ja no importa.

MARIA: Sí que importa. Jo volia donar un fill a en Jaume... i vares néixer tu, Joaneta. I jo, de primer, no te volia!

JOANA: Ara, a què treu cap aquest record? Fa més de quaranta anys, d'això.

MARIA: Perdona'm.

JOANA: No t'he de perdonar res.

MARIA: Ma mare estava tan entusiasmada amb tu, i jo, en canvi...

(Hi ha un canvi bruscat d'estat d'ànim. Na MARIA mira les orelles de na JOANA, estranyada.)

MARIA: Per què no les duus?

JOANA: El què?

MARIA: Les arracades d'or.

JOANA: Perquè... les tenc guardades. No les vull perdre.

MARIA: Ah. *(Petita pausa.)* Ben fet.

(Na JOANA es mira al mirall. Amb les mans es repassa les formes de la cara, els ulls, el nas, la boca, com qui es vol reconèixer. Fa exactament les mateixes accions que ha fet na MARIA abans. Darrere ella, el llum descobreix na LINA que la mira, preocupada. S'apaga el llum de na JOANA. Na LINA agafa el bolígraf i comença a escriure febrilment. S'apaga el llum de na LINA.)

(Na JOANA fa voltes per l'habitació, molt inquieta. De tant en tant mira el rellotge. Encén una cigarreta. Agafa la guia de telèfons i cerca una pàgina. Marca un número.)

JOANA: Bon vespre, volia saber si han ingressat a urgències una al·lota jove. Vint-i-un anys, morena, baixeta. Sí, esper.

(Na JOANA, amb el telèfon a l'orella, camina nerviosament.)

JOANA: No? Moltes de gràcies.

(Na JOANA penja i, mirant la guia, marca un altre número.)

JOANA: Bon vespre, volia sebre si han ingressat d'urgències una al·lota...

(Entra na LINA, tranquil·la, que mira estranyada na JOANA.)

LINA: Encara estàs desperta?

JOANA *(al telèfon)*: Ja està, perdoni la molèstia.
(Penja.) Se pot sebre on punyetes t'havies ficat? Ja telefonava als hospitals! Què te costa dir-me que arribaràs tard, si saps que pas pena? No és tan difícil, crec jo, dir «mamà, avui vespre arribaré tard!» Crec que no és demanar gaire! He telefonat a en Javi, a na Teresa, ningú no sabia on eres!

LINA: Però si t'ho havia dit!

JOANA: No m'havies dit res! Me tens aquí, pensant que t'ha passat qualque cosa, perquè no és normal, pens, no és normal que si ha d'arribar tard no m'avisí, ella sap que patesc, això és que li ha passat qualque cosa! M'he fumad un paquet sencer de cigarretes!

LINA: T'havia dit que seria a ca una companya de classe, que havíem de fer un treball i que després ella m'acompanyaria aquí amb el cotxe.

(Na JOANA la mira, estranyada.)

LINA: T'ho havia dit. No te'n recordes?

JOANA *(espantada)*: No.

LINA: Ahir vespre.

(Na JOANA ha perdut tota l'energia, de cop està vençuda.)

JOANA: No me'n record.

LINA: Érem a la cuina. Havíem acabat d'escurar i jo me n'anava a dormir. Te vaig dir que havia de fer un treball de psicologia amb una companya, que havíem badat i l'havíem de presentar demà. I tu me vares dir: sí, sí.

JOANA *(intentant recordar)*: Un treball de psicologia...

(Na JOANA s'esprem el cervell intentant recordar.)

LINA *(a la defensiva)*: Te prometo que t'ho vaig dir, eh?

JOANA *(absent)*: Sí, sí.

LINA: Devies pensar en una altra cosa.

JOANA: Segurament.

(Na JOANA tanca la guia de telèfons lentament i la guarda. Na LINA la segueix amb la mirada.)

LINA: Me sap greu que t'hagis espantat.

JOANA *(absent)*: No passa res.

LINA: La pròxima vegada te deixaré una nota.

JOANA: Serà millor.

LINA: Me'n vaig a dormir. Estic feta pols i demà tenc classe a primera hora.

JOANA: Bona nit...

LINA: Bona nit.

(Na LINA surt. Na JOANA queda pensant, amb l'espant dibuixat als ulls. Es tapa la cara amb les mans.)

(Na MARIA camina per l'espai, totalment desorientada. Efecte sonor. Mira la taula com si fos la primera vegada a la vida que la veu. La toca, suaument. Mira la cadira, l'enrevolta amb curiositat. Mira a dalt, a baix, als costats. Està perduda. Entra na LINA, amb el cove dels llençols, o amb un llençol.)

LINA: Padrina, m'ajudes?

(Na LINA dóna la punta d'un llençol a na MARIA.)

LINA: Jas, aguanta aquí.

(Na LINA es queda la punta del costat contrari i s'allunya de na MARIA per plegar-lo. Na MARIA està desorientada i camina cap a na LINA.)

LINA: No, no vénguis cap a mi. Queda aquí.

(Na MARIA la mira sense entendre res.)

LINA: Fes dues passes enrere.

(Na MARIA fa dues passes enrere.)

LINA: Molt bé. Ara, junta aquesta punta amb aquesta altra.

(Na MARIA ho fa.)

LINA: Així, molt bé. I ara, una altra vegada, aquesta punta amb l'altra. *(Ho fa.)* Molt bé. I ara estira.

(Na MARIA estira i arrossega na LINA. Na LINA somriu.)

LINA: Força encara en tens. I ara, dóna'm les puntes.

(Na LINA i na MARIA s'acosten i na LINA agafa les puntes i es queda tot el llençol. Na MARIA queda un segons absorta. Mira el rellotge.)

MARIA: Ma mare! Ma mare!

LINA: Què passa?

MARIA: Que pateix!

LINA: Què dius?

MARIA: Hi he d'anar tot d'una, mira quina hora és.
M'espera! He d'anar a Son Servera!

LINA: Padrina, ta mare no... *(S'interromp.)*

MARIA: Hi he d'anar tot d'una!

(Na MARIA agafa un xal i l'abric. Na LINA comença a espantar-se.)

LINA: No te'n pots anar!

MARIA: Ma mare passa pena!

LINA: No!

MARIA: La conec, pobreta. M'espera per dinar, i ja
passa d'hora!

LINA: No te'n pots anar tota sola!

MARIA: Ma mare passa pena!

LINA: No! Jo li he telefonat.

MARIA *(aturant-se)*: Li has telefonat?

LINA *(a punt de caure-li les llàgrimes)*: Sí, li he dit que
quedaves a dinar aquí.

MARIA: I ho ha trobat ben fet?

LINA: Sí, ha dit que, per a ella, millor, que tenia molta
de feina. Que quedis tot el temps que vulguis.

MARIA: Ah, si ha dit això...

(Na MARIA comença a treure's l'abric i el xal.)

MARIA: No voldria que me renyàs, perquè ella... (*De cop, queda pensativa.*) Ma mare és morta. (*Na LINA s'hi acosta, sense saber què dir.*) Ma mare és morta fa quaranta anys. (*Na LINA li posa una mà a l'espatlla. Na MARIA la mira com si fos la primera vegada que la veu.*) I tu, qui ets?

LINA: Na Lina, la teva néta.

MARIA: I ta mare qui és?

LINA: Na Joana.

(*Na MARIA continua com a fuita, molt pensativa.*)

MARIA: I jo?

LINA: Na Maria.

MARIA: Maria?

JOANA (*padrina JOANA*): Maria! Maria!

(*Na MARIA contempla na LINA, que s'ha transformat en na MARIA molt jove.*)

LINA (*MARIA molt jove, cantant*): «Una taringa / de tot es carrer / que en mitja hora passa / i en mitja hora ve.»

JOANA (*padrina JOANA*): Maria! Què fas?

LINA: Veig passar la taringa de carros, ma mare. Els pagesos tornen a Son Servera. (*Riu.*) L'amo en Sion ve adormit! Sort que la somera ja sap el camí.

MARIA: Maria?

JOANA (*padrina* JOANA): Maria, tenim carta del conco Jeroni.

LINA (*MARIA molt jove*): Què hi diu, ma mare, què hi diu?

JOANA: Que els concerts han anat molt bé, torna a Mallorca d'aquí a una setmana i te duu un regal.

LINA (*il·lusionada*): De veres? Què és?

JOANA: No ho diu.

MARIA: Maria?

JOANA: *María del alma mía, plumacho de mi sombrero...*

MARIA: *...vale más un mallorquín que un ricacho forastero! María del alma mía, plumacho de mi sombrero, vale más un mallorquín que un ricacho forastero.* Ho he d'apuntar! On és la ploma?

LINA (*present*): No l'he trobada.

MARIA: La ploma, he de trobar la meva ploma. *María del alma mía, plumacho de mi sombrero...*

(*Na MARIA surt repetint l'estrofa. Na LINA queda mirant-la amb tristor.*)

JOANA (*xerrant per telèfon*): No me'n recordava, Tonina. Saps què vol dir això? Na Lina m'havia dit que arribaria tard i jo no me n'he recordat! (...) No, no estic obsessionada. (...) No! No només és això, són petites coses..., però així va començar ella, te'n recordes? Oblidava el dia de la setmana, o oblidava... Jo què sé, coses que li havien dit, com

jo ara! (...) No, no és normal! Com puc oblidar-me que la meva filla m'ha dit que arribarà tard? (...) És clar que estic nerviosa. Com vols que estigui? Saps tan bé com jo que en aquesta rifa les dues tenim paperetes. Tu, jo, en Tià, na Catalina i n'Andreu. Números en tenim tots. (...) Viure amb això? No sé com, Tonina. No sé com.

(Na MARIA agafa les agulles de fer calça i les mira amb curiositat. Hi ha un tros de bufanda fet. Efecte sonor. Na MARIA s'intenta posar la bufanda amb les agulles posades i d'alguna manera se les clava una mica, o almanco està ostentament molt incòmoda amb les agulles pel coll.)

MARIA: Fa mal. *(Na JOANA mira na MARIA i es fa càrrec de la situació. Va cap a ella.)* Fa mal.

JOANA: És clar que fa mal, si te claves les agulles. Deixa'm.

(Na JOANA li treu la bufanda amb les agulles.)

JOANA: No està acabada. Quan ho estigui, li traurem les agulles i la te podràs posar. Què te pareix?

MARIA: I no farà mal?

JOANA: No, no farà mal. Tens fred?

(Na MARIA aixeca les espatlles. No ho sap. Na JOANA li agafa la mà i després li toca la galta, per comprovar la temperatura.)

JOANA: No estàs freda.

(Na MARIA fa el mateix gest que ha fet na JOANA amb ella: li toca la galta lleugerament.)

JOANA: Ma mare, t'he de dir una cosa.

(Na JOANA mira na MARIA als ulls. Li costa molt dir el que ha de dir, tot i que sap que na MARIA tanmateix no ho entendrà.)

JOANA: El metge diu que no és bo que estiguis tres mesos a casa de cada fill, com feim ara, perquè encara te desorientes més.

(Na MARIA li fa una carícia a la galta.)

JOANA: Me sap molt de greu.

(Na JOANA plora, abraçada al pit de na MARIA, mostrant a la fi la seva fragilitat. Na MARIA li pega petits copets distrets a l'esquena.)

JOANA: Ma mare...

(Na LINA arriba a casa. És de nit.)

LINA: Hola? *(Mira al seu voltant.)* Hola!

JOANA (*des d'un lloc un poc allunyat, se suposa que una terrassa*): Hola.

(*Na LINA s'acosta a na JOANA, que fuma una cigarreta.*)

LINA: Què fas aquí defora, amb aquest fred?

JOANA: Feia una cigarreta.

(*Na LINA observa na JOANA.*)

LINA: Un mal dia?

(*Na JOANA fa un gest imprecís amb el cap.*)

JOANA: Has sopat?

LINA: He pegat una mossegada a ca na Teresa, mentre estudiàvem.

JOANA: Al forn hi ha truita de patates.

LINA: No tenc gana. He deixat en Javi.

JOANA: Almanco una bona notícia, avui.

LINA (*amb reprovació*): Mamà!

(*Na JOANA somriu.*)

JOANA: És que tu encara no ho saps, però estàs d'enhorabona, de veres. Com estàs?

LINA: Malament.

JOANA: Si te consola, has fet molt bé.

LINA: No me consola.

JOANA: Lina, val més tot sol que mal acompanyat.

LINA (*sospira*): Ai, mamà.

JOANA: Ho passaràs malament, però a la llarga no
entendràs com no ho has fet abans.

(*Petita pausa.*)

LINA: Mamà...

JOANA: Què?

LINA: A tu t'era igual tenir un nin que una nina?

JOANA: Sí.

LINA: Però... sabies que només tendries un fill, o
pensaves tenir-ne més?

JOANA: Per què ho demanes, ara, això?

LINA: Per curiositat.

JOANA: M'hauria agradat tenir-ne un altre, o dos més,
però ton pare no ho va voler. Deia que amb un ja
n'hi havia a bastament.

LINA: I vares estar contenta que fos nina?

JOANA (*somriu*): Quan te vaig veure, tan petita, tan
vermella, estava tan emocionada que ni vaig
demandar si eres nin o nina. M'era ben igual.

(*Petita pausa.*)

LINA: Tu sabies que la padrina volia un nin?

JOANA: No en tenia ni idea fins l'altre dia.

LINA: Idò molt millor.

JOANA: Sí.

(Petita pausa.)

LINA: Ja dorm?

JOANA: Sí.

LINA: Com ha anat la visita al metge?

JOANA: Malament.

(S'il·lumina una ràdio dels anys noranta. Veus en off.)

PERIODISTA: Ens acompanya avui vespre Artur Balaguer, director de la residència geriàtrica Testudina. Bona nit, senyor Balaguer, moltes de gràcies per ser aquí.

BALAGUER: Molt bona nit.

PERIODISTA: Quins són els motius pels quals es pot decidir ingressar un familiar a un centre?

BALAGUER: A vegades les cases no són adequades o els familiars fan feina i no poden atendre el malalt, o el malalt requereix unes atencions que els familiars no poden donar-li. En aquests casos, dur el pacient a un centre on hi ha personal qualificat i mitjans físics i materials és una solució molt adequada, malgrat que prendre aquesta decisió pot ser molt dur per al familiar.

(Enmig d'aquesta entrevista, s'il·lumina molt lentament na MARIA, asseguda a la residència, amb la maleta antiga que hem vist abans devora ella. Imatge de soledat.)

PERIODISTA: Com es pot lluitar contra el sentiment de culpa que sol aparèixer quan ens veim obligats a ingressar el familiar a una residència?

BALAGUER: L'ingrés d'un ésser estimat a una residència no és en si una cosa que estigui malament o bé, sinó una cosa que depèn de la situació del malalt i, en part, de la seva voluntat. Els pacients solen estar ben atesos i els familiars poden anar a visitar-los sempre que...

(Na JOANA tanca bruscament la ràdio. Respira a fons i es posa una bufanda de les que teixeix na MARIA. Na LINA s'hi acosta i totes dues van cap a na MARIA. Na LINA està clarament incòmoda.)

JOANA: Bon dia, ma mare. Com estàs avui?

(Na MARIA la mira amb curiositat.)

JOANA: Som la teva filla, na Joana.

LINA: Hola, padrina. Me coneixes? Som na Lina.

JOANA: Deixa'm que te miri. Fas molt bona cara. No ho trobes, Lina?

LINA: Sí.

JOANA (*a na LINA*): Crec que ha engreixat un poquet. Té els peus una mica inflats. (*A na MARIA:*) Deixa'm veure les mans.

(Na JOANA li agafa les mans i les mira.)

JOANA: Les mans estan bé.

MARIA: Vull anar a fer una volta per plaça.

JOANA: Una volta per plaça? Molt bé, ara mateix.

Ajuda'm, Lina.

LINA: Però no podem!

(Na JOANA li indica amb un gest que no sortiran de l'habitació, que simplement caminaran en cercle. Entre na LINA i na JOANA aixequen na MARIA. Comencen a caminar fent un petit cercle totes tres, na MARIA enmig i na LINA i na JOANA una a cada costat, aguantant-la. Na MARIA camina amb dificultat.)

JOANA: Això està bé, que vulguis caminar, ma mare.

Caminar és molt bo. S'ha de fer un poc d'exercici.

Ajuda a fer circular la sang. Molt bé, ho fas molt

bé. Dreta... esquerra... molt bé. (*Un altre cop*

davant la cadira.) Au, ja hem arribat. Ara hem de

seure. (*A na LINA:*) Agafa-la per aquí.

(Na LINA i na JOANA ajuden na MARIA a asseure's un altre pic.)

JOANA: Contenta? Hem fet una bona volteta, eh?

(Na MARIA no contesta. Na LINA està cada vegada més incòmoda.)

JOANA: Na Lina t'ha d'explicar una cosa.

LINA: Jo?

JOANA: Sí, tu. *(A na MARIA:)* Ha acabat la carrera.

LINA: Ah, sí. Tens una néta llicenciada en psicologia.

JOANA *(a na MARIA)*: A que estàs contenta?

(Na MARIA la mira sense contestar. Na LINA es fa enrere.)

LINA: Mamà, jo me'n vaig. Me sap greu, me n'he d'anar. Perdona'm, però... me sap greu.

(Na LINA, més que anar-se'n, fuig correntsos. Na JOANA la mira amb tristor. Després es gira cap a na MARIA.)

JOANA: No li ho tenguis en compte, és molt jove. És que... això no és fàcil, m'entens?

(Na JOANA mira na MARIA i li acaricia la cara.)

JOANA: On deu ser el teu capet?

LINA *(MARIA jove)*: Ma mare, passa qualque cosa a plaça!

JOANA (*padrina* JOANA): Maria! Maria!

(*Na* MARIA *contempla el seu passat encarnat en na* JOANA *i na* LINA.)

JOANA: Vés a cercar el teu germà. Volen matar els rojos del bar de plaça!

LINA: Què deis? Però, que no eren a la presó?

JOANA: Han complit condemna i han tornat al poble. Són a ca seva. La plaça s'umpl de gent i criden que surtin l'amo i el fill per penjar-los. Corr a cercar el teu germà, de pressa!

MARIA: Vaig córrer com una esperitada i vaig trobar el meu germà a ca un amic seu. El meu germà era militar dels nacionals i passava uns dies de vacances a Son Servera.

LINA: Tomeu, Tomeu, has de fer qualque cosa! Volen matar els rojos del bar!

JOANA: Si no sortiu, cremarem la casa amb tots a dedins, nins i tot! No volem rojos a Son Servera!

MARIA: Dins la casa, darrere els vidres, l'amo i el fill gran tremolaven. Les dones els agafaven per la camisa.

JOANA: No sortiu, per l'amor de Déu, que vos penjaran!

MARIA: Els nins ploraven baixet. Estaven massa esglaiats per cridar.

LINA: Tomeu, per favor, fes via, que volen penjar l'amo i el fill.

JOANA: Tu queda aquí...

MARIA: ...me va dir en Tomeu. Se va posar l'uniforme de militar, va agafar la pistola i va sortir corrents. Jo no li vaig fer cas i vaig partir darrere ell. La plaça era plena de gent, veïnats, fins i tot amics, que cridaven i insultaven els rojos.

JOANA: Rojos, més que rojos, traïdors, heretges! Sortiu, si teniu collons!

MARIA: Estaven fora de si, tenien la mirada plena d'odi.

JOANA: No sortiu, no sortiu, vos penjaran!

LINA: Si no sortim ens mataran a tots.

JOANA: No sortiu!

LINA: No volem rojos a Son Servera.

JOANA: Fill meu, si sortim salvarem ta mare i els teus germans. Ens penjaran a tots dos i quedaran associats.

LINA: No!

JOANA: Ho has d'entendre, Margalida. Hem de sortir.

LINA: Jo vull morir amb tu!

JOANA: Tu has de viure. Com se'n sortiran els altres fills, sense pare ni mare?

LINA: No sortiu, per l'amor de Déu!

JOANA: Sortiu, rojos covards! Traïdors! Fills de puta!

MARIA: Just quan un encenia una fusta per cremar la casa, en Tomeu va pegar dos tirs a l'aire. Tots varen callar de cop.

JOANA: Aquesta gent ja ha estat jutjada i ja ha complit la pena que els han imposat i cap de vultros té dret

a fer-los res. En dos minuts vull veure aquesta plaça buida, o si no començaré a disparar.

(Pausa.)

MARIA: Se va fer un silenci tan tens que se podia sentir el vol d'una mosca. *(Pausa.)* Finalment, la gent, acostumada a obeir uniformes i armes, se va dispersar.

JOANA: Gràcies a Déu!

MARIA: Darrere els vidres, les criatures abraçaven l'amo i el fill, que no podien deixar de tremolar. I tots, dones, homes, infants, tots ploraven. Jo també plorava.

(Na LINA plora amb la cara tapada amb les mans. Tornam al present. Entra na JOANA. Na JOANA la mira sense dir res, s'hi acosta i li posa una mà a l'espatlla.)

JOANA: Ja sé que és molt dur, Lina. *(Na LINA continua plorant. Na JOANA l'abraça com protegint-la.)* Plora, filla meva, plora. *(Na LINA plora, abraçada a na JOANA. Na JOANA li posa els llavis al front.)* Però si tens febre! *(Na JOANA li toca el front.)* Bulls! Tapa't tot d'una. *(Na LINA s'acomoda a la butaca. Na JOANA la tapa amb una manteta. Li posa un termòmetre.)* Ja fa dies que tens ullerones. Mal de coll, en tens? *(Na LINA nega amb el cap)*

mentre s'eixuga les llàgrimes.) Deu ser un grip.
Ara veurem la febre que tens. Estàs bé o vols una
altra manta?

LINA: Tenc calor.

JOANA: Millor. El grip s'ha de suar. I també s'ha de
dormir. Tens son?

LINA: Sí.

(Na JOANA treu el termòmetre i el mira.)

JOANA: Trenta-vuit amb set. No són bromes. El teu cos
te diu que vol descansar. És normal, has tengut
uns mesos molt durs entre els exàmens finals i ma
mare. T'hauries de ficar al llit.

(Na JOANA guarda el termòmetre.)

LINA: Vull estar aquí una estona.

JOANA: Estaràs millor dins el llit.

LINA: Ara hi aniré. Deixa'm quedar aquí.

JOANA: Bé, una estona. Vaig a fer-te un poc de brou. Si
has de menester res, me crides.

*(Na JOANA surt. Na LINA s'adorm. Na LINA es
desperta.)*

LINA: Ma mare! Ma Mare!

(Apareix na MARIA entre les ombres.)

MARIA: Què vols, reina?

LINA: Padrina! Què fas aquí? Tu no eres a la residència?

MARIA: Hi era, però m'han dit que estàs malalta i he vingut a cuidar-te.

LINA: Però, me coneixes?

MARIA: Com vols que no me'n recordi, de la meva néta preferida, Lina? A veure aquesta febre.

LINA (*al·lucinada*): Recordes el meu nom!

(*Na MARIA toca el front de na LINA.*)

MARIA: Ui, ui, aquest front està ben calent.

LINA: De ma mare, també te'n recordes?

MARIA: De tot, me'n record, de tot. Tapa't bé, reina meva.

LINA: De tot? La teva pel·lícula preferida?

MARIA: *El último cuplé*. Quin *porte*, na Sara Montiel!

LINA: I la teva cançó preferida?

MARIA (*cantusseja*): *Él vino en un barco, de nombre extranjero...* No he sabut mai com se diu aquesta cançó.

LINA: Padrina, tenc molta de calor.

MARIA: És per la febre, és normal. Però t'has de tapar bé. Així.

(*Na MARIA tapa na LINA.*)

LINA: Vine devora jo. *(Na MARIA s'asseu devora na LINA. Na LINA abraça na MARIA. La imatge ha de ser d'una padrina forta i una néta petita i indefensa.)* T'he enyorat molt, padrina.

MARIA: I jo a tu, reinona.

LINA: Queda amb jo, per favor.

MARIA *(dolçament)*: Ets una perla fina.

(Baixa el llum amb la figura de totes dues abraçades. Quan torna pujar el llum, la figura és exactament la mateixa, però en lloc de na MARIA és na JOANA qui està abraçada a na LINA, sense que s'hagi pogut veure el moment del canvi. Na LINA obre els ulls.)

LINA: Ma mare. Però què...?

(Na JOANA obre els ulls.)

JOANA: Com te trobes?

LINA: Millor.

(Na JOANA li toca el front.)

JOANA: T'ha baixat la febre. Tanta sort. Deliraves.

LINA: He delirat?

JOANA: Sí, estaves molt inquieta. Què somiaves?

LINA *(evasiva)*: No ho sé... no me'n record. Tu saps com se diu aquella cançó que li agrada tant a la padrina?

JOANA: La del *barco*... *extranjero*?

LINA: Sí.

JOANA: No. Per què?

LINA: Per res.

(S'il·lumina na MARIA a la seva butaca de la residència. Se sent una cortina sonora de la veu de na MARIA dient els noms dels fills, comença una sola veu xiuxiuejada i a poc a poc es multiplica més i més. El so de la cortina puja, baixa, i durant l'escena següent es mantindrà en un nivell baix però constant. Na LINA i na JOANA es posen darrere na MARIA.)

LINA: Nom Jaume, i vol ser manescal.

JOANA: Tonina! Vine aquí tot d'una!

LINA: És una nina!

JOANA: Tomeu! Du'm a veure en Jaume!

LINA: No puc viure més aquí, anirem a estar a Palma.

JOANA: Maria!

MARIA (*xiuxiuejant*): Maria...

LINA: No volem rojos a Son Servera!

JOANA (*canta*): *Él vino en un barco*...

LINA: Ave Maria. Tu véns? Idò jo me'n vaig!

JOANA: Sortiu, si teniu collons!

LINA: Badall mai ment, o té son, o talent!

JOANA: El nin no ha berenat! Avui no ve!

LINA: No, guapa no ho era!

JOANA: Els donaré estudis, a tots els meus fills. A tots!

LINA: Les someres ja saben el camí.

JOANA: Faré apartaments!

LINA: Jo volia un nin.

JOANA: *Un huracán que ha arrasado Manacor.*

LINA: *Maria del alma mía.*

JOANA: Ets una perla fina.

LINA: Maria!

JOANA: Una perla fina.

LINA: Maria!

JOANA: Maria! Entra dins la casa!

LINA: Maria!

JOANA: Maria!

MARIA: Maria?

*(La llum es concentra damunt na MARIA uns segons.
Na JOANA i na LINA entren.)*

JOANA: Hola, ma mare. Has vist qui te duc avui?

LINA: Padrina, com estàs? *(Na LINA la besa amb afecte.*

*Na JOANA queda mirant na MARIA, que no els ha fet
gens de cas, com si no les hagués vist. Na LINA
percep aquesta mirada d'inquietud i certesa de na
JOANA.)* Què passa?

JOANA: És avui.

(Na JOANA i na LINA es miren.)

LINA: Vols dir? *(Na JOANA assenteix amb el cap.)* No.

(Na LINA surt. Na JOANA s'acosta a na MARIA. S'hi

acosta molt. La mira als ulls. Li acaricia la galta.)

JOANA: Ma mare... *(Na MARIA no fa cap menció d'haver-la sentit. Continua relaxada i tranquil·la. Na JOANA s'envia saliva, agafa una pinta i comença a pentinar na MARIA.)* Has d'estar ben guapa perquè ara vendran tots els teus fills. Estàs contenta? Cridaré els meus germans perquè vinguin a passar l'horabaixa amb tu. Fa temps que no ens trobam tots.

(Entra na LINA.)

LINA: La metgessa diu que no passem pena, que no han detectat cap canvi.

JOANA: És avui.

LINA: Com ho saps?

JOANA: Ho sé. Jas, pentina-la. He de fer unes telefonades.

(Na JOANA surt —no d'escena, però sí de l'espai. Na LINA pentina na MARIA. De cop, s'atura i es posa davant ella.)

LINA: Ja ho sé, padrina. Ho he cercat. Se diu *Tatuaje*. La teva cançó preferida se diu *Tatuaje*. *(Na MARIA la mira sense entendre res. Na LINA l'abraça molt fort.)* No te'n vagis.

MARIA: Ai.

(Na LINA se separa de na MARIA i l'observa.)

LINA: Que som de beneita. Si ja fa estona que no hi ets.

JOANA *(per telèfon)*: Andreu? Som jo. Som a la residència. Veniu.

(Na LINA escriu.)

LINA: En Tià, na Catalina, n' Andreu i na Tonina varen venir tot d'una. Vàrem passar l'horabaixa amb ella, xerrant, rient, explicant anècdotes... A entrada de fosca vàrem partir. Na Tonina va quedar per fer el primer torn.

(Sona un telèfon. Na JOANA l'agafa.)

JOANA: Digues, Tonina. *(Na JOANA escolta i assenteix.)*
Ara vénc.

(Na JOANA penja.)

LINA *(escriu)*: No hi va haver més torns.

(Campanes de mort. Na JOANA i na LINA tornen del funeral. Es treuen els abrics.)

JOANA: Bé, ja està.

LINA: Cansada?

JOANA: Sí.

LINA: Quina gentada que ha vingut, eh?

JOANA: Molta.

LINA: Qui era aquell senyor gran tan gras?

JOANA: Quin?

LINA: Aquell que t'ha tengut abraçada tant de temps.

JOANA: Ah! No ho sé.

LINA: No t'ha dit qui era?

JOANA: No m'ha dit ni una paraula. Ni tan sols m'ha donat el condol. Estava molt trastornat.

LINA: Pareixia ben trist. Qui devia ser?

JOANA: Mai arribam a sebre tota la veritat sobre els nostres pares.

LINA: Potser era un antic enamorat.

JOANA: O potser ma mare li devia doblers i no s'havia recordat de tornar-los-hi.

LINA (*somriu*): Ja.

(Totes dues riuen. Comencen amb uns somriures, i acaben fent un esclafit de rialles. És com una petita catarsi.)

JOANA: Si no fos per aquestes quatre rialles...

(Pausa. Na JOANA mira com na LINA deixa l'abric ben penjat, o fa qualsevol altra acció.)

LINA: Me'n vaig a fer un te. En vols?

(Na LINA s'adona que na JOANA la mira. S'encén un llum a un cantó de l'escenari i veim na MARIA escrivint amb la ploma: és el pensament de na JOANA.)

MARIA: *Me llamo María Mesquida. Mis hijos se llaman... se llaman...*

(Na MARIA aixeca el cap, com cercant una resposta en el vent. S'apaga el seu llum.)

LINA: Què passa?

JOANA: Lina.

LINA: Què?

JOANA: Noms Lina. Lina. Lina.

LINA: Mamà...

JOANA: No ho vull oblidar mai. *(Na LINA queda sense poder dir res, emocionada, fràgil, jove.)* Aquesta malaltia és monstruosa. *(Na JOANA, recuperant la serenor, agafa na LINA i li fa una besada seca. Es treu les arracades.)* Jas. Són per a tu.

(Na LINA les agafa i les mira.)

LINA: Però, si són noves.

JOANA: Ben al contrari. Són ben antigues.

LINA: No les t'he vist mai.

JOANA: Són les arracades que me va dur a posar la padrina Joana.

LINA: Però...

JOANA: Però res. Vull que les tenguis tu.

LINA (*emocionada*): Gràcies.

JOANA: Sí que voldré un te.

(Na LINA surt. Na JOANA treu una cigarreta i l'encenedor. Se la posa a la boca i, quan és a punt d'encendre-la, entra na LINA, amb un plec de papers i el seu bolígraf.)

LINA: Jo també tenc una cosa per a tu, però abans m'has de contestar unes preguntes.

JOANA: Digues.

LINA: El teu color preferit.

JOANA: El meu color preferit?

LINA: Sí.

JOANA: I ara?

LINA: Tu contesta.

JOANA: Blau.

(Na LINA escriu aquesta resposta i totes les que vénen.)

LINA: Un dia de la setmana.

JOANA: Dissabte.

LINA: Una pedra preciosa.

JOANA: Lina, què és això?

LINA: Tu contesta. Una pedra preciosa.

JOANA: Una maragda.

LINA: Un país.

JOANA: L'Índia. Lina...

LINA (*tallant*): Un plat.

JOANA: Tumbet.

LINA: Una pel·lícula. Ja te la pos jo: *Casablanca*, sense cap dubte.

JOANA: Sempre ens quedarà París.

LINA: Un animal.

JOANA: Un cavall.

LINA: Una cançó.

JOANA: *L'estaca*, de totes totes.

LINA: Un actor.

JOANA: Humphrey Bogart.

LINA: Una actriu.

JOANA: Mmmm... Meryl Streep.

LINA: Una beguda.

JOANA: Gin tònic.

LINA (*acabant d'escriure, somrient*): Gin tònic... Au, ara ja està. Jas. (*Na LINA afegeix el foli on ha escrit tot això al final d'un grapat de folis i els dona a na JOANA. Na JOANA els agafa i els mira amb curiositat.*) Ho vaig acabar ahir vespre. Només hi volia afegir aquests detalls. Les petites coses sempre són importants.

JOANA: Què és això?

LINA: Tu.

JOANA: Eh?

LINA: Tu. El teu passat. He recollit totes les històries que m'heu explicat tu i ella. No vull que passis més pena. Si qualque vegada te perds, aquí te trobaràs.

(Na JOANA mira na LINA amb sorpresa i emoció. Intenta dir qualche cosa, però no li surt. Passa la primera pàgina i comença a llegir, emocionada.)

JOANA (*llegeix*): «El meu nom és Joana Femenias i vaig néixer a Manacor l'any 1943. Nom igual que la meva padrina materna, na Joana Lliteras, qui me va dur a posar les arracades poc després del meu naixement. La meva padrina estava molt orgullosa que li fes el nom, encara que en realitat el me varen posar per la mare de mon pare, com pertocava en aquella època. Ma mare nomia Maria Mesquida, i va néixer a Son Servera l'any 13, i mon pare, en Jaume Femenias, va ser manescal de Manacor...»

(Puja la música de Tatuaje, tapant la veu de na JOANA. Lentament es fa el fosc.)

FINAL

Per llegir més, per conèixer més

Llibres de Marta Barceló

Lúnia, premi Guillem Cifre de Colonya. Barcelona. La Galera, 1997.

Control de Passaports. Palma: Conselleria d'Educació i Cultura del Govern de les Illes Balears, inclòs a *Material acústic antiailant*.

Obres estrenades

Na Caperutxeta Vermella (estrenada pel Centre Dramàtic Di Marco. Palma, 1996)

Els tres porquets (estrenada pel Centre Dramàtic Di Marco. Palma, 1997)

La capsa de mu (coescrita amb Biel Jordà) (estrenada per En Blanc. Alcúdia, 2006)

La Prima Vera (coescrita amb Biel Jordà) (estrenada per la cia Passacaille. Ginebra, 2008)

Paraules robades (coescrita amb Biel Jordà) (estrenada per la cia Norai. Palma, 2008)

Volums publicats de la col·lecció Paraula de dramaturg

1. Alexandre Ballester
2. Joan Guasp
3. Vicent Ferrer i Mayans
4. Aina Tur
5. Josep Pere Peyró
6. Pepita Escandell i Bonet
7. Marta Barceló

